

ОСВІТА ОЧИМА УЧИТЕЛЯ

(З добrotку Науково-методичного центру художньо-педагогічної творчості імені Степана Павленка)

Про систему освіти в Україні сказано й написано чимало. Є безліч різних, часто цілком протилежних думок щодо її якості. З чимось можна погоджуватись, із чимось – ні. Адже школу, вчителя часто зображають дещо однобічно. Надто ж коли оповідач від них далекий, коли пише з точки зору або тільки батька, або тільки учня, або тільки адміністратора. Однак ні в кого немає сумніву, що найкраще про взаємини вчителів та учнів, учителів та їхнього керівництва, вчителів та батьків може сказати саме людина, для якої школа була частиною її життя, людина, якій довелося бути і учнем, і студентом і вчителем, і батьком.

Степан Онисимович Павленко віддав школі та школярам понад 30 років свого життя. Багато учнів з легкої руки наставника теж пішли його шляхом, ставши українськими філологами. Деякі, завдяки йому закохавшись у Слово, навіть стали письменниками. Тож нині хочеться запропонувати дослідження творчої спадщини цієї непересічної особистості саме як письменника-Вчителя, який зумів розказати про свою професію з таким розумінням і знанням справи, що уважному читачеві відкриються її нові, досі не помічені грані.

Спершу глянемо, яким же постає перед нами в Павленкових оповіданнях учитель, педагог. Зустрічаємо його у замальовці «І справді, хто?»: «А я дивлюся на звичайних, ніким не оспіваних, ніякими нагородами не відзначених, ніяких земних вад

не позбавлених учителів, дивлюся на їхні обличчя заклопотані, на руки напружені й думаю: «Хто ж про них розповість? Хто про їхню нелегке щастя напише так, як про непросте щастя дорядки Василія Симоненко написав?».

Скільки тепла, любові, ніжності у цих щирих рядках! Автор, пропрацювавши не в одній школі, бачив своїх колег у найрізноманітніших ситуаціях, бачив і хороші їхні риси, й не дуже. Він не прагне «відбілити», підмалювати задля нас цю професію, а тільки допомагає розкрити її глибше, хоче зрозуміти сам, а заодно допомогти і нам це зробити. Адже тоді ми краще збагнемо і психологію учня (а з нею – власну, бо хто ж із нас не був ним?), і наставника наших найкращих у світі дітей.

«Дорогий, хороший мій рядовий учителю! – звертається автор до своїх колег в оповіданні «Що відчуває рядовий учитель». – Немає тебе за віщо в газетах величати – ну то й що? Сказати щире тобі «спасибі» є за що завжди.

Було б лиш у кого бажання спустатися – з понадхмарних висот – до тебе на землю».

Є думка, що найневдячніша справа – лікувати інших та навчати чужих дітей. Можна з нею не погодитись, але варто прислухатись, надто ж коли йдеться про навчання. І тут мова йде не так про знання вчителем певного навчального матеріалу, як про його людські риси, без яких неможливе порозуміння з дітьми, про створення теплої атмосфери у класі. Адже вчитель – насамперед людина, зі своїми

перевагами та недоліками, і він також потребує доброго до себе ставлення і з боку учнів, і з боку батьків, і з боку держави. Тільки тоді він матиме змогу постійно самовдосконалюватись, цілком присвятити себе навчанню підрастаючого покоління. Бо що краще може схарактеризувати стан освіти у державі, ніж доля звичайного, чи то пак – пересічного вчителя, більше того – сільського вчителя. Можна з упевненістю стверджувати, що за станом цієї долі ми можемо судити і про стан суспільства загалом, адже освіту не можна розглядати як щось відокремлене від нього. Це можна порівняти з цілісним організмом, де здоров'я одного органу тісно пов'язане зі станом інших.

Чи ж можна говорити про бодай якусь об'єктивність, коли на урок потрапляє ось такий «суддя»? Аніякий талант, ніяка винахідливість не зможуть порятувати вчителя від негативної оцінки! То невже освіта – це галузь, де незугарний сам вчителювати преспойно може навчати цьому інших? Зустрівши на курсах підвищення кваліфікації знайомого лектора, один вчитель зауважує: «Ні з яким класом у нього не клеїлося, і врешті-решт він утік. Прилаштувався при інституті удосконалення вчителів, а тепер, бачите, просвіщає нас. То чи можу я його слухати?». Чи ж не такий саме інспектор робив підрахунки в оповіданні «Відсотки». Тут після інспекторської перевірки в школі, усі результати подали у відсотках, ніби йдеться про роботу якогось банку чи магазину. Просто диву даєшся, що робота педагога, а особливо словесника, може бути ось так примітивно «обрахована». Відчувається і гіркий усміх автора: «От здорово! Пішов інспектор на урок – і відсотки одразу вирахував! Успіхи наші і невдачі, радості та жалі – все у відсотках побачив. Талант же який!..». А часом не той самий інспектор цинічно й одверто промовляє уже в іншому оповіданні: «Ви гадаєте, – каже в хвилину відвертості, – що урок проведете таким, яким ви його проведете? Нічого подібного! Урок буде таким, яким я його запишу!». Зрозуміло, що ні про які людські риси не йдеться, коли навіть найменшу владу здобуває людина нища, негідна. Але автора турбує навіть не те, як несправедливо може бути оцінена вчительська праця, він одразу ж перефразовує сказане стосовно учня, йому вже болить те, що «В очах недоброго, недалекого, внутрішньо некрасивого вчителя і діти недобрі, нерозумні, некрасиві». Прикро також, коли після підготовленого і чудово проведеного шкільного свята вчитель отримує не подяку чи хоч би добре слово від начальства, а лише зауваження за якийсь дрібний недогляд, як от в оповіданні «Подяки в трудовій книжці». Зрозуміло, що діти, задля яких, зрештою, і готувався вечір, zostались задоволеними, і це – головне, але хіба не варто захочувати й талановитих, ініціативних учителів, які вносять свіжі струмені в шкільне життя? Невже варто після прекрасного вечора обмежитись тільки строгим зауваженням, від якого і в найактивнішого руки опускаються: «У першу чергу порядок і дисципліна. Ідіть. І зробіть належні висновки».

Це дивує, адже часто, чуючи про надзвичайні успіхи деяких учителів, дізнаючись про їхні суперсучасні методи проведення занять, уявляємо не звичайний урок, а мало не казку-феєрію. Тому на постійно діючий конкурс «Учитель року» ні сам автор, ні більшість його колег аж ніяк би не потрапили. Але й на це С.Павленко дивиться дещо інакше: «А де ж нарешті учитель року?»

Чи не він ото зі школи додому і з дому до школи тягає день у день по два пакети учнівських зошитів? Чи не він ото перед третіми півнями на планах-конспектах засинає, уві сні їх дописує і на них же ні світ ні зоря прокидається?». Мабуть, дивно пізнати вчителя саме з такої точки зору, але ж «учитель року» в Степана Онисимовича – це не якийсь заявлений штамп, це – людина, яка і в будні, і в свята – протягом цілого року! – наполегливо і дуже серйозно опікується дітьми, яка віддає себе їм до останку, не дбаючи про власні почесті і визнання. Тож сумно, коли саме ці риси зостаються непоміченими, неоціненими. І тут уже варто згадати роздуми автора про тих, що волею долі (а часом – і випадку) мають право на «винесення вироку» вчителів та його урокові. Добре, коли таке право надано людині досвідченій і мудрій, та нерідко виходить якраз навпаки. Роздуми щодо цього знаходимо в замальовці «...Бо пан – з Івана»:

«У жодній професії, мабуть, поганій фахівець так неформально не почувується, як у школі... помінати свою професію на іншу він здебільшого не може».

Зате ж якщо поміняє! Зате якщо над цим самим учителем вищитись бодай на вершок!..

Жодного недоліку (а часто й успіху) жодному колізі колишньому не подарує!

А надто ж такому, як сам...». Адже освіта, зрештою, це і є Окрема увага Степана Онисимовича – стосункам учителів зі шкільною адміністрацією та освітянським начальством узагалі. Адже в цій галузі кожен: від новоспеченого міністра і до найдрібнішого начальника, – часто не маючи навіть «зеленого» поняття про роботу в школі, прагне бодай чим-небудь відзначитись, залишити свій, так би мовити, «слід», не дбаючи про те, що школа – не місце для суцільних експериментів. Утім, експериментування, зрештою, має підлягати прагненню залишити по собі щось путнє, а не просто «слідити»... С.Павленка дуже обурювало, коли високопоставлені, замість скрупульозно обдумати доцільність нововведень, хуленько впроваджують сумнівні новації, від яких ніякої користі ані дитині, ані вчителям. Одні посадовці змінюються іншими, ті, в свою чергу, й собі не проти побути месіями, а школу – лихомають. У ній же, як і в медицині, головним має бути принцип «не зашкодь». Часом укази, програми, рекомендації, періодично надходячи до навчальних закладів, схожі не просто на zalивний дощ, надмір якого аж ніяк не сприяє доброду врожаві, а на дощ кислотний. Авчителів відводиться ядбати, щоб усіх і все зрозуміти, щоб діти все зрозуміли.

(Продовження на 2-й стор.)

ОСВІТА ОЧИМА УЧИТЕЛЯ

(З добrotку Науково-методичного центру художньо-педагогічної творчості імені Степана Павленка)

(Продовження. Початок на 1-й стор.)

Адже відомо, що за час світових еволюцій людська психіка змінилась найменше, і виходить, що вчитель знову й знову має ставати тією проміжною ланкою, тим «амортизатором», який має пристосовувати змінний калейдоскоп постійних шкільних нововведень до вічної дитячої психіки. Чи ж легко йому це робити? «...Сиджу в учительській. Сорочка на мені аж мокра. Не бачу, не чую нічого. Ніби не знати що робив на уроці. А насправді – просто розповідав. Просто читав. І просто слухав...» – знаходимо відповідь у замальовці Степана Онисимовича «Скільки тої роботи...». Так, вчителювання – це щоденна кропітка і не завжди вдячна справа. Часом, попри найвищі порівняння, вчитель не в змозі підняти своїх вихованців над буденністю, продемонструвати їм унікальність свого предмету (і себе самого!), викликати особливу зацікавленість ним. Герой оповідання «Не приходьте на мої лекції» так прямо і мовить: «Не приходьте на мої лекції. Ніяких чудес на них все одно не побачите. Зате Віталік у тисячний раз не матиме при собі ручки, і в тисячний раз я мовчки позичу йому свою. У тисячний раз Миколка не виконає домашньої вправи, і я в тисячний раз попрошу його зробити це в класі. У тисячний раз Андрійко спізниться. І в тисячний раз хтось чогось не вивчить та хтось до когось обернеться, і в тисячний раз я не згадую, як у тій чи іншій найпростішій ситуації вчинити найправильніше». Та чомусь, попри таку відвертість, перед нами постає не вчитель-невдаха, а мудрий, досвідчений, добрий і люблячий педагог, абсолютно байдужий до того, що про нього подумують «угорі», бо сила його не у приховуванні слабких сторін уроку, а саме у вмінні з ними справлятися. Це дивує, адже часто, чуючи про надзвичайні успіхи деяких учителів, дізнаючись про їхні суперсучасні методики проведення занять, уявляємо не звичайний урок, а мало не казку-феєрію. Тому на постійно діючий конкурс «Учитель року» ні сам автор, ні більшість його колегаж ніяк би не потрапили. Але й на це С.Павленко дивиться дещо інакше: «А де ж нарешті учитель року? Чи не він ото зі школи додому і з дому до школи тягає день у день по два пакети учнівських зошитів? Чи не він ото перед третіми півнями на планах-конспектах засинає, уві сні їх дописує і на них же ні світ ні зоря прокидається?». Мабуть, дивно пізнати вчителя саме з такої точки зору, але ж «учитель року» в Степана Онисимовича – це не якийсь заявлений штамп, це – людина, яка і в будні, і в свята – протягом цілого року! – наполегливо і дуже серйозно опікується дітьми, яка віддає себе їм до останку, не дбаючи про власні почесті і визнання. Тож сумно, коли саме ці риси зостаються непоміченими, неоціненими. І тут уже варто згадати роздуми автора про тих, що волею долі (а часом – і випадку) мають право на «винесення вироку» вчителю та його урокові. Добре, коли таке право надано людині досвідченій і мудрій, та нерідко виходить якраз навпаки. Роздуми щодо цього знаходимо в замальовці «...Бо пан – з Івана»: «У жодній професії, мабуть, поганій фахівець так некомфортно не почуватися, як у школі... поміняти свою професію на іншу він здебільшого теж незугарний. Зате ж якщо поміняє! Зате якщо над цим самим учителем вивіщиться бодай на вершок!.. Жодного недоліку (а часто й успіху) жодному колезі колишньому не подарує! А надто ж такому, як сам...». Чи ж можна говорити про бодай якусь об'єктивність, коли на урок потрапляє ось такий «суддя»? Аніякий талант, ніяка винахідливість не зможуть порятувати вчителя від негативної оцінки! То неже освіта – це галузь, де незугарний сам вчителювати преспокойно

може навчати цьому інших? Зустрівши на курсах підвищення кваліфікації знайомого лектора, один вчитель зауважує: «Ні з яким класом у нього не клеїлося, і врешті-решт він утік. Прилаштувався при інституті удосконалення вчителів, а тепер, бачите, просвіщає нас. То чи може я його слухати?». Чи ж не такий саме інспектор робив підрахунки в оповіданнячку «Відсотки». Тут після інспекторської перевірки в школі, усі результати подали у відсотках, ніби йдеться про роботу якогось банку чи магазину. Просто диву даєшся, що робота педагога, а особливо словесника, може бути ось так примітивно «обрахована». Відчувається і гіркий усміх автора: «От здорово! Пішов інспектор на урок – і відсотки одразу вирахував! Успіхи наші і невдачі, радості та жалі – все у відсотках побачив. Талант же який!..». А часом не той самий інспектор цинічно й одверто промовляє уже в іншому оповіданні: «Ви гадаєте, – каже в хвилину відвертості, – що урок проведете таким, яким він його проведете? Нічого подібного! Урок буде таким, яким я його запишу!». Зрозуміло, що ні про які людські риси не йдеться, коли навіть найменшу владу здобуває людина нища, негідна. Але автора турбує навіть не те, як несправедливо може бути оцінена вчительська праця, він одразу ж перефразовує сказане стосовно учня, йому вже болить те, що «В очах недоброго, недалекого, внутрішньо некрасивого вчителя і діти недобрі, нерозумні, некрасиві». Та, підсумовуючи тему всіляких там перевіряючих, С.Павленко твердо переконаний, що «...найголовніший інспектор для вчителя – учні. І тільки учні». Що саме до них, відкривши серце, має іти справжній педагог, саме їхні успіхи для нього – найбільша нагорода, а їхні поразки – його біль. Тож у оповіданні «Чому воно так?» літня досвідчена вчителька стверджує: «працювати мушу так, щоб діти завжди бачили, що я – на своєму місці, що я – це такі я. Дітей не обдуриш». Говорячи про тему освіти загалом, варто окремо сказати і про шкільну «писанину». Мають бути на увазі зовсім не учнівські твори, перекази, лабораторні чи контрольні, які є неодмінними супутниками вчительських вечорів. Для Степана Онисимовича, талановитого вчителя, який надзвичайно любив свою професію, найбільшим боєм була потреба віддавати свій час задля щонайнеможливіших звітів, планів, проєктів і т. д. «Потрібен писар» – заголовок промовляє сам за себе. «Найпечальніше в школі – це, безумовно, писанина. Якби хоч наполовину зменшилася її, то, далебі, наполовину справжніх учителів збільшилося б. У тому числі й учителів-чоловіків. Бо хіба не забийш через ту писанину за тридцять земель від школи?», – з боєм зауважує він у оповіданнячку «Потрібен писар» і тут же додає: «Нікому не потрібна писанина відбирає не тільки час у вчителя. Вона відбирає ще й учителя в учня, нерідко вбиває учителя в вчителю, перетворює його в звичайнісінького писаря, що вже не має коли книжку нову прочитати, ні до уроку належно підготуватися, ні тим паче зі своєю сім'єю побути, якщо, звісно, встигне одружитися». Важко щось додати до цих рядків, адже хто ж, як не сам автор, може краще нам розповісти про долю саме чоловіка-вчителя. Виходить, вибравши цю професію, наперед мусиш бути готовим, що на чомусь таки доведеться «економити»: чи то на увазі до дітей, чи то на особистому щасті, адже «писанинний» бік справи має бути досконалим, бо часто саме по ньому оцінюють роботу педагога. І вже в іншій замальовці продовжує цю тему: «Ех, уявляю собі, як дивувався б учитель, звиклий до безконечної писанини, якби одного дня всю ту безконечну писанину скасували! Ех, як би він був би вражений, що працювати в школі стало несподівано легше!».

Так, маємо визнати, що вчительська професія своєю «малопрестижністю» добряче «завдячує» саме цій «писанині». Бо, працюючи з дітьми, вчитель має віддавати всю свою енергію. Заробітна ж плата в нього у нашій державі, як відомо, і після всіх голосних підвищень, так і зосталася нижче середньої, часто вчителю доводиться шукати інших підробітків, аби утримувати сім'ю. То неже ж не можна звільнити його бодай від того непотрібного писання? Інше оповіданнячку С.Павленка, що також зачіпає цю тему, викликає у читача посмішку. В «Індивідуальній бесіді» сумлінний вчитель каліграфічно записує до свого вчительського щоденника, що «провів індивідуальну бесіду з Проценком». Адже ж, читаючи оповідання, ми самої бесіди так і не побачили: класного керівника щораз відволікали від неї то учні, то вчителі, а приголомшений Толя Проценко так і не втямив, чого від нього хоче вчитель, прочекавши всю перерву його біля вікна. Але ж запис про виконану роботу є, то вважається, і сама робота була. Знову повертаємось до висновку, що саме за станом нікому не потрібних папірців часто-густо оцінюють роботу вчителя. Степан Онисимович не залишив без уваги і теми оцінювання учнів. Свого часу незгоди виникали з приводу зміни шкали оцінювання: чи то п'ятибальною, чи то дванадцятибальною. Кожна з них має свої переваги. А якщо глянути просто на оцінку? І з іншого боку, психологічного? Ось що пропонує нам автор: «Та й думаю взагалі про оцінки. Про те, що вони – в тому числі й «п'ятірки»! – людину постійно принижують. Про те, що, поки ми під владою оцінок, ми не можемо бути справді щасливими. Влада ця пригнічує, паралізує... І що найпечальніше – ярлики-оцінки ми, вчителі, націплюємо. Навіть найбільш люблячі, навіть коли не розкидаємось оцінками наліво й направо, ми все одно найгірші і все одно найбезжалісніші судді». «В отому он бюрократів, хапузі, хуліганів, може, оцінка людину вбила? З моєю, як учителя, найбезпосереднішою співучастю?». Тому, певно, і закривається в душу батька, донька якого одна на весь клас отримала «відмінно», дешифрація смутку: «Оцінки, донечко, вони он які часом підступні та недобрі». Зрозуміло, що завжди були і є ті, що не будуть вчитись і, відповідно, отримуватимуть оцінки погані. Різні на те причини, кожному варто розглядати окремо, але загалом бачимо, скільки смутку приносять вони вчителю, адже і йому набагато приємніше ставити високі бали. Степан Онисимович зауважує щодо цього: «...дуже мені до душі наївність дівчинки-старшокласниці, героїні однієї шкільної повісті, котра, будучи у жовтенят вожатою, приносила цукерки тим, хто отримував «двійку»! («А що, їм і так прикро. Хай хоч маленьку вітку матимуть!»). Учитель при оцінюванні теж може помилитись, може чогось не помітити, як-от пропущеного апострофа в оповіданнячку «П'ятірка». Але коли дівча чесно вказало на свою помилку, то не знизив оцінки, а подякував. Очевидно, при оцінюванні замало самих методичних рекомендацій, часом важливішу роль відіграють просто людські якості. А ось школярка з оповіданнячка «Двійка», отримавши негативну оцінку, тут-таки демонстративно рве свого зошита на шматки. Що в такому разі робити вчителю? Чи є десь порада? От і зустрічаємось із так званою педагогічною ситуацією. А їх же на уроці – безліч. То чи тільки вчителем доводиться бути вчителю? Очевидно, володарем цієї професії має бути людина ерудована й винахідлива в усіх відношеннях, яку ніякі несподіванки не можуть загнати в глухий кут. Звісно, всіх проблемних ситуацій передбачити неможливо, не можна відшукати і єдиного правильного

психологічного підходу до всіх дітей одразу. От що, скажімо, повинен діяти вчитель, коли, як-от у «Батьківських зборах», мати учениці – випиває. Чи можна цю дівчинку привертати до інших, у кого в сім'ї все благополучно? Стрівшись у «Другому колі» на автостанції з малим хлопчиком, що покійно чекає пробудження свого п'яного батька, автор сумно роздумує: «І коли я в класі бачу чийсь сиротливі очі, і коли хтось не вивчить уроку, нема-нема та й думаю: це не він? Не з автовокзалу? І коли я розмірковую про нюанси, про тонкощі сімейного виховання, чи не він тихенько підходить до мене і мовчки дивиться? Мовляв, як там нюанси, які тонкощі, якщо батько – п'є?». Сумний, трагічний епізод, але про нього варто говорити, аби таких було менше, аби вчитель не зоставався сам на сам із тими негараздами, виховання яких має бути справою загальнодержавною, адже будь-які суспільні біди неодмінно б'ють по дітях, по школі. Необхідно, щоб про виховання дитини ще змалку дбали всі, щоб учительські настанови не були «голосом волаючого в пустелі», – він має тільки шліфувати ті добрі риси, які вже закладено в учневі. Знаючи С.Павленка, його надзвичайно делікатне ставлення до своїх вихованців, його постійну самовіддачу на уроках і поза ними, постійне прагнення до вдосконалення, дещо незвично сприймається його спроба перевтілитися в різного і нещадного наставника: «Спитав строго, нагрімав, пригрозив, на порошок зітер – значить, виховую. Передав, може, кути меду? То й що? Не зашкодить, для профілактики знадобиться». Та це – награне, це – не про нього, бо за мить перед нами знову постає мудрий, досвідчений учитель, найважливіше для якого – розвинути в дитині все добре, закладене в неї од народження. «Зіпсувати боїмося. Насправді ж, якщо вже й псує що найдужче людину, то в першу чергу аж ніяк не добре слово», – резюмує автор у «Волошках на снігу». Педагог, виховуючи, навчає дітей, а навчаючи, – виховує. Ці дві ролі тісно між собою переплетені. Але саме вміння навчати перетворює звичайного вчителя на справжнього майстра. У ще одній замальовці «Добре слово», підсумовуючи у випускному класі свої уроки, вчитель хвалить учня за те, що вміє, на його думку, найкраще самостійно мислити. Незначна, на перший погляд, фраза, та вона в житті юнака зіграла неабияку роль. Будучи вже дорослим, він згадує, що якби не вона, то і не знав би, певно, що вміє самостійно мислити. Так однією лише фразою вчитель допоміг учневі краще розібратись у собі, зрозуміти власне «я». Вдячність же до вчителя зосталась у душі на все життя: «Ех, вчителю, вчителю... Як, справді, багато важить ваше слово. І як добре, коли слово те – добре!..». Ось такий невеличкий огляд педагогічних замальовок Степана Онисимовича. Але в ньому звернуто увагу далеко не на всі цікаві моменти шкільного життя. Кожен читач відшукає ще чимало нового, близького особисто йому. Хтось, прочитавши оповідання, може, по-іншому гляне на школу, учнів, батьків, учителів, більше їх зрозуміє, – адже маємо не так і багато гарних творів на цю тему. А декому з учнів, можливо, після прочитання захочеться вибрати і для себе вчительську професію. А хтось із можновладців (раптом!) візьме і змінить своє ставлення до всієї системи освіти й до вчителя зокрема. Адже коли освіта в країні на високому рівні, то можна впевнено говорити про розбудову держави, її розквіт. Бо діти – майбутнє. Та й усі ми, перефразовуючи Екзюпері, родом зі школи...

Наталія Павленко

Щороку студенти другого курсу факультету української філології мають на практиці удосконалити знання, набуті на заняттях з української діалектології. Цьогоріч студенти-філологи 22 групи разом із керівником практики Ганною Григорівною Березовською досліджували говірку села Синиця Христинівського району Черкаської області. Вони вміло використовували набуті знання на практиці, адже майже семестр вивчали всі тонкощі збору діалектного матеріалу.

Студентам удалося порозумітись із місцевими жителями, які ділились із ними своїми знаннями, розповідали про себе, своє село, звичаї та обряди, відповідали на запитання програми-питальника. Від старожилів, носіїв діалектної мови, було зафіксовано багато цікавої, корисної та різнопланової інформації. Враження від практики – чудові. Залишилися приємні спогади про гарне село, чудову природу, привітних людей.

На факультеті української філології відбулася Всеукраїнська студентська науково-практична конференція «Розвиток національно-мовної особистості в сучасному освітньому просторі», організатором якої є науково-методичний центр «Формування національно-мовної особистості в умовах неперервної освіти».

У науковому заході взяли участь Херсонський державний університет, Сумський державний педагогічний університет імені А.С.Макаренка, Національний університет «Острозька академія», Житомирський державний університет імені Івана Франка, Тернопільський національний педагогічний університет імені Володимира Гнатюка, Глухівський національний педагогічний університет імені Олександра Довженка, Прилуцький гуманітарно-педагогічний коледж імені І.Я.Франка, КВНЗ КОР «Богуславський гуманітарний коледж імені І.С. Нечуя-Левицького», Уманський гуманітарно-педагогічний коледж імені Т.Г. Шевченка, Відокремлений структурний підрозділ Агротехнічний коледж Уманського національного університету садівництва.

З вітальним словом до учасників конференції звернулася декан факультету дошкільної та спеціальної освіти доктор педагогічних наук, професор Ірина Демченко. Привітала учасників конференції доктор педагогічних наук, професор, директор науково-методичного центру Лідія Мамчур, зачитала привітання від співорганізаторів наукового заходу.

Обговорення актуальних теоретико-методичних питань сучасної мовної освіти в аспекті цілісного розвитку дошкільника, учня, студента та професійної підготовки майбутнього вчителя було продовжено на секційних засіданнях.

На факультеті української філології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини відбувся Міжрегіональний науково-практичний семінар «Теоретичні та прикладні проблеми сучасної філології», який організувала та провела кафедра слов'янських мов та зарубіжної літератури (завідувач кафедри – кандидат філологічних наук, доцент Ріднева Л. Ю.), співорганізаторами наукового заходу виступила кафедра слов'янської філології гуманітарно-педагогічного факультету Хмельницького національного університету (завідувач кафедри – кандидат педагогічних наук, доцент Подлевська Н. В.) та кафедра германської і слов'янської філології та зарубіжної літератури факультету іноземних мов Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (завідувач кафедри – кандидат філологічних наук, доцент Мельник Т. М.).

У семінарі взяли участь не тільки науковці, викладачі, а й студенти факультетів української філології та початкової освіти Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини.

На пленарному та секційних засіданнях було обговорено коло питань, що стосувалися проблем лінгвістики, лінгводидактики, етнолінгвістики, стилістики та літературознавства.

На секційних засіданнях з повідомленнями на тему «Актуальні питання лексикології» виступили студенти факультету початкової освіти.

Семінар засвідчив високий науково-професійний рівень її учасників, сприяв залученню студентів до наукової діяльності.

Цьогоріч учасники університетського літоб'єднання імені Миколи Бажана долучилися до святкування Дня Поезії в Уманській міській бібліотеці для дорослих.

Цікаво, що головним організатором дійства була директор бібліотеки, наша колишня випускниця Людмила Чупряк, а однією з найскравіших учасниць – теж колишня випускниця, яка була свого часу активним учасником літоб'єднання імені Миколи Бажана, Ганна Городнюк.

Наші студенти Наталія Кучеренко, Вікторія Капуловська та Анастасія Кириленко зуміли перенести слухачів ніби в іншу реальність, даруючи частинку власної душі, загорнуту в сувій авторського слова.

Серед інших учасників були: директор Уманського гуманітарно-педагогічного коледжу ім. Т. Шевченка Ольга Чепка, голова літоб'єднання ЛІТО Ніна Михайлова, член літоб'єднання ЛІТО Ніна Михайлова та багато інших.

Свято було щирим і невимушеним. Кожен присутній так чи інакше намагався долучитися до створення світу під назвою «Поезія».

Неважливо, скільки тобі років, хто ти за освітою, адже поезії байдуже до твого статусу, головне – читати її серцем.

На факультеті української філології доброю традицією стала організація спільних науково-методичних семінарів та науково-практичних конференцій з педагогічними коледжами. У їх проведенні активну участь беруть викладачі та студенти Вінницького гуманітарно-педагогічного коледжу, Корсунь-Шевченківського коледжу ім. Т.Г. Шевченка, Уманського гуманітарно-педагогічного коледжу ім. Т.Г. Шевченка, Тульчинського училища культури, на базі Корсунь-Шевченківського педагогічного коледжу ім. Т.Г. Шевченка відбулася науково-практична конференція «Творчість Тараса Шевченка в контексті сучасної освітньо-наукової парадигми».

З вітальним словом до присутніх звернулася директор Корсунь-Шевченківського педагогічного коледжу ім. Т.Г. Шевченка, кандидат філософських наук, доцент Семененко Людмила Миколаївна.

Від факультету української філології Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини виступили:

Січкарь Світлана Анатоліївна – кандидат філологічних наук, доцент кафедри практичного мовознавства з доповіддю «Ідіолокт Тараса Шевченка і сучасні лексичні норми»; Пархета Любов Петрівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання з доповіддю «Тарас Шевченко й Умань»; Павленко Марина Степанівна – кандидат педагогічних наук, доцент кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання з доповіддю «Тарас Шевченко очима сучасних молодих поетів»; Денисюк Оксана Юріївна, викладач кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання озаймила з «Міфологемами у творчості Т. Шевченка».

У рамках роботи конференції відбулася зустріч студентів педагогічного коледжу з Павленко Мариною Степанівною та було проведено виїзне засідання літоб'єднання імені Миколи Бажана.

На знак вшанування пам'яті великого нашого земляка, визначного українського політика, історика, філософа, теоретика українського консерватизму Вячеслава Липинського, 135 років від дня народження виповнюється цьогоріч, на факультеті української філології відбувся регіональний науково-методичний семінар «Дейно-теоретична спадщина Вячеслава Липинського: державництво та націєтворчість», організований кафедрою української літератури, українознавства та методик їх навчання (завідувач кафедри – канд.пед. наук, професор Сивачук Н.П.).

Учасниками семінару стали студенти і викладачі факультету української філології. У ході роботи семінару було заслухано і обговорено доповідь канд. філол. наук, доцента кафедри української літератури, українознавства та методик їх навчання Лопушан Т.В. «Вячеслав Липинський: рустикальні аспекти українського державотворення» та інших викладачів.

У виступах та ухвалі семінару прозвучала одностайна переконаність в необхідності поглибленого вивчення та популяризації наукового доробку Вячеслава Липинського, дослідження його життя і творчості в регіональному культурно-історичному контексті Уманщини, з якою пов'язаний досить тривалий і важливий період його життя.

На факультеті української філології відбувся благодійний конкурс «Міс факультету української філології – 2017» під гаслом «Україна переможе, краса допоможе!» Вилучені кошти із заходу будуть направлені на лікування Бугайова Максима, студента економічного факультету УДПУ, який отримав важкі поранення у зоні АТО. Захід розпочався хвилиною мовчання по вшануванню пам'яті героїв Чорнобиля.

Традиційне напутнє слово на початку конкурсу мовила декан факультету, доктор педагогічних наук, професор Коваль Валентина Олександрівна.

Ведучими конкурсу були Міс факультету української філології – 2015 Дар'я Крайнова та студент III курсу факультету української філології Ігор Ніколич. Дев'ять незрівнянних красунь-конкурсанток показували свої таланти, танцювали, співали та вражали інтелектом і красою!

Дівчата презентували дефіле в червоних сукнях, у вечірньому вбранні, станцювали український танець, гідно тримались на інтелектуальному конкурсі та розкривали свої таланти на сцені.

Підводила підсумки та нагороджувала дівчат голова журі та лічильної комісії, Наталія Мамчур – заступник декана з виховної роботи, кандидат педагогічних наук, доцент.

Переможу в конкурсі та титул «Міс Факультет» отримала – Валерія Тинькова, студентка II курсу.

Варто відзначити сумлінну роботу студентського самоврядування факультету української філології та висловити вдячність всім, хто долучився до проведення заходу.

Благодійний конкурс «Міс факультету української філології – 2017» під гаслом «Україна переможе, краса допоможе!» став справжнім втіленням краси молодості, українських традицій, рідної мови, інтелекту та творчості, духовності та патріотизму.

**ТВОРЧИСТЬ УЧАСНИКІВ
ЛІТЕРАТУРНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ІМЕНІ МИКОЛИ БАЖАНА**

Софія Кримовська

***
А за межею буде світло
і дрібка солі на хлібині.
Зустріне ангел першоцвітом
і поведе у білу піну
весни, яка там вічна – знаю.
Над вишнями хрущі рояться.
Із олівцем на сходах раю
сидить Тарас. Йому тринадцять...

Богдан Гроза

***
І знов недописаний вірш,
І знов недожита строфа.
Твій голос луна все тихіш,
Твій образ уже доплива.

Я марию тобою в сні,
І стежив, мов підлий шакал,
Твої мені вніч пісні,
Щоб хтось не почув і не вкрав.

Та я нещодавно узрів
Погризність своїх невдач -
Для мене був Рай той спів,
Тобі ж я - прохожий слухач.

***
Верткою панянкою юність
Уп'ється в уста до крові -
Цілуймося мила, цілуймося,
Допоки набридне тобі!

Цілуй, моя зоре, міцніше
Обвітрені словом уста -
Ковтай цю заціплену тишу,
Нічого мені не зостав...

Катерина Кушнір

***
Мінус вісімнадцять на вулиці б'є.
Не вважаєш цей час романтичним?
Бо для мене ж немає пори,
Щоб кохання було недоречним.

Взимку люди кохають щиріше,
Бо лиш очі крізь шмаття
стирчать.
Погляд взимку кохання – тепліше,
Аніж влітку тілами кохать!

***
Ти моя галюцинація,
Тобою марю я і вдень, й вночі.
Ти як посмертна ілюстрація,
Яка відбилась в проШарку душі.

Я вбачаю в тобі ідеал,
Хоч ти втілення поганих звичок.
Ти – як темний страшний підвал,
В якому сиджу й боюсь вийти.

Ігор Діденко

МІСТО ПАХНЕ ВІНОМ

Тиша. Тепло. Хай би що за вікном.
І все одно, які там метафрази.
Свіжа преса. Кіно. Місто пахне
вином,
Ну а Ви – терпкий запах екстазу.

А на смак Ви медові, а може, гіркі,
І хто зна, що то в полі за квіти...
Сьогодні Ви грішні, а завтра –
святі.
Там сліпі, а тут треба прозріти.

Місто пахне вином, дощами із чаю,
Напились... потерпнули губи.
А нам все замало, нам ще
наливають,
І меншає ступінь напруги.

Солодкава така. Пахне місто
вином,
І вже не намотані нерви.
Не можу напитись Вашим Я
молоком,
З ледве чутним присмаком стерви.

Злива минула. Чаєм ринви руді,
Ще продовжують всіх напувати.
Місто пахне вином, а Я ще й тоді,
Зможу запах Ваш з сочень
впізнати.

Крістіна Гонта,

4 клас ЗОШ №9 м.Умані

ВЕСНА

Прийшла весна,
Цвітуть всі квіти
І скрізь співають солов'ї.
Але якогось дня із неба
Почали було лити дощі.
Ли-ли, ли-ли та і стомились.
І знов все гарно, як було.
І сонце сяє, небо синє,
А метелик п'є росу.
І навіть киця наша мила
Побачила цю всю красу!

КІШКА

Кішка рано-вранці встала,
Кошенятко облизала,
Молочка йому дала,
В двір гуляти повела!
Кошеня вередувало,
Мов би воно рано встало.
Кішка його насварила
І до себе притулила!

Карина Дробот

***
На що твоє кохання схоже?
На каву із вершками, може?
Чи на еспресо? На лате?
Чи, може, і на те, й на те?
На чай з корицею міцний?...
...На денці - усміх твій смачний...

***
Найпрекрасніші у світі сні,
Котрі я бачила,
там ти присутній.
Найпрекрасніша любов глибока,
Котру я відчуваю,
то твоя любов.
Найкрасивіший світ,
який я можу бачити,
Це світ очей твоїх...
Найсолодший в світі смак
Відчувати при доторковій твоїх
губ...
І найпрекраснішою мрією вважаю
Мрію бути поруч....

Анна Матієнко

***
Не бійся йти, не озирайчись назад!
Тримай свій курс, тримай мене за
руку.
І, навіть, коли доля ставить мат,
Ти пам'ятай, що це лише наука.

Тримай мене! Ми разом зможемо все!
Ти стань моїм повітрям і
натхненням!
Життя – не релетиція. Життя –
концерт.
Самим нам важко втриматись на
сцені.

Удвох ми попрямуєм до мети,
З тобою я сильніша. Зі мною ти –
найкращий!
Ми в силах все і всіх перемагати,
Удар тримає заради цілей наших!

***
Поранена душа моя болить –
їй не побачить повноцінної світу.
Пітьма в очах не зникне ні на мить,
Як змерзлих рук не зможе лід зігріти.

Ніколи повноцінно, як усі,
Не зможу я побачити світанок.
Не бачила я навіть уві сні,
Бо ще з дитинства це для мене
рана.

Я не жалілась, просто не могла
Стерпіти сльози на очах у рідних.
Я розуміла, хоч була мала,
Що в цій біді ніхто із них не винен.

Я вдячна долі вже хоча б за те,
Що можу бачити хоч менше
половини.
Хоч краплю цього світу, що цвіте,
Читати книги, бачити родину...

Комусь Господь не дав навіть цього,
Але він стійко переносить ці
страждання.
І поки у крові горить вогонь,
Я буду сильною, без сліз та без
вагання!..

Наталія Кучеренко

***
Пахне мандаринами вокзал.
Ми востаннє бачилися тут.
Потім ти на небо показав
І пробурмотів на кшталт: «Забудь».

Пахнуть апельсиново міста.
Всі додому- скоро Новий рік!
Знову повертаюся назад,
у самотність, на яку - пририк.

Пахне Новим роком все навкруг,
а надворі - запросто дощить!
Може, його також зрадив друг
і йому ще більше це болить?

Пахне мандаринами село,
печиво рум'яне гріє душу.
А вокзал і все, що там було...
Цього я і згадувать не мушу!..

***
Горіла свічка, мерехтів вогонь.
Від подиху. Навкруг блукали тіні.
Чого це раптом сплеск твоїх долонь,
примарився мені у мерехтінні?

Горіла свічка. Подихом одним,
тремтіло все, немов заціпеніле.
Це ніби в казці: він її любив,
Вона ж від нього бачила лиш тіні.

Ридала свічка. Ось - її кінець!
Вернись життя! Ви що - таки
здуріли?
Життя. Любов. Рушаймо
навпростець.

Вона від нього бачила лиш тіні.
Безліч життів минуло Терикон
свіча була холодна - у промінні.
Та їх любов не має перепон,
вона його не бачила - лиш тіні.

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ: вул. Садова, 28, м. Умань, 20300, кімната 327

Головний редактор: Марина Степанівна ПАВЛЕНКО
Макетування та верстка: Тетяна ХЛІВНА

Свідотство про реєстрацію — ЧС — 479 від 16.06. 2005 року
Друк: ПП Жовтий О. О.